

TIDNING FÖR SVENSKARNA I ESTLAND

ÅTTONDE
ÅRG.
N° 17

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 200:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

Utkommer
alla onsdagar

Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Ansv. red.: M. Westerblom
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.

För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

29 april
1925

Vid Svenska Odlingens Vänners möte

på Vormsö den 13 april 1925

I kväll är det „Odlingens“ möte,
då många ha samlats här
i gamla skolan i Hullo —
i byn, som vår „huvudstad“ är.

Här dryftats de många frågor
av hundrade skilda slag
om svenskarnas bildningssträvan,
som blivit en brännpunkt i dag.

Att vara svensk är en ära —
det namnet är aktat stort
bland folk uti alla länder,
där man Sveriges bragder sport.

Att vara svensk — det förpliktar,
ty stort är arvet vi fått
från forna slakten och åldrar,
vars kamp oftå het har stått.

Att vara svensk — det betyder
så förvalta vår arvelott,
att vi ge den åt kommande slakten
i större och rikare mått.

Att vara svensk är att kämpa
för heder och kristen tro,
för sanning och goda seder —
ej sitta i dådlös ro.

Framåt! är de svenskes lösen,
den också vår måtte bli
här ute i Aibobygder,
där vår stam är liten — men fri.

Så väx dig då stark, du planta
i svenskhetens örtagård,
och res under kamp och strävan
åt fädren din minnesvård!

Fast ringa och låg din koja
och torftigt ditt bord ibland,
ej kärare plats dock finnes
än hemmet i Aiboland.

Gud, skydda vår bygd, den kära,
med trofast och mäktig hand
och lär oss, ja, lär oss att älska
vårt folk, vårt språk och vårt land.

Agnes Klasson.

SVENSKA OCH
„SVENSKA“.

Då i detta organ, den enda direkta föreningslänken mellan svenskt språk i Sverige och de svenska fränderna i Estland förekommit en diskussion om lämpligheten av en utveckling av den dialekt, som under namn av „aiboländskan“ tålas i estländska skärgården, må det tillåtas även en i Sverige boende svensk häri göra ett inlägg. Motivet härtill är endast att öka samförståndet mellan de av tillfälligheter åtskilda befolkningselementen av samma rasblod. Utan att allt för mycket upptaga „Kustbons“ begränsade utrymme, går jag direkt på saken, tillämpningen. Då Birkas Folkhögskola upprättades, skedde detta för „svenskhetens bevarande i utlandet“. Därmed avsågs ej vinnande av några som hälst politiska mål utan endast att i denna del av världen sätta en folkstam med svenskt blod i ådrorna i tillfälle att kunna på sin ort absorbera så mycket som möjligt av den hitillsvarande svenskfolkhets utveckling, vilket vi sammanfatta uti begreppet svensk kultur, samt i framtiden äga förmåga att lättare än hitills följa denna utveckling — allt för att med detta medel i händerna kunna förbättra den egna hemmiljön, materiellt och socialt, samt bygga vidare på den svenska odlingens erkända solida, gamla grund. Bildligt talat, avsåg man att lämna våra kära estlandssvenskar ett för dem välkänt utsäde, men av mer förädlad kvalitet än de själva på grund av långvarigt avbrott i förbindelserna förmått driva upp på egna tegar. Och så mycket förstå vi sannolikt alla av lantmannens yrke, att vi fatta, att denne, i fall en bättre kvalitet erbjödes än vad han själv på grund av ogynnsamt bärgningsväder o. d. förmått frambringa, med nöje söker erhålla det bästa möjliga till sin sådd, ty arbetet med jordens beredning och såddens utförande

äro ungefär lika mödosamma, vare sig det ena eller det andra slaget av utsäde nedlägges i den tidda jorden av hans varma hand. Men det är en väsentlig skillnad i andligt avseende vid arbetets utförande, ty med det bättre fullmatade kornet följa större förhoppningar om en bättre skörd, och detta gör att arbetsbördan kännes och synes ringare för sinnet, fastän den i verkligheten är så gott som aldeles densamma. Och häri ligger det andliga inslagets stora värde „för den som ögon haver för att se.“ Detta är något som ej får förbises även då utsädet är uteslutande av andlig kvalitet, ty också här gäller det att endast det bäst utvecklade utsädet är värt att så ut på kulturens arbetsamma fält. Men det finnes ingen klok lantman, som med blick på sitt hemmaodlade korn i bingen betraktar detta med förakt därför att detta på grund av omständigheter, som lantmannen kanske ej själv varit mäktig att bemästra, ej nådde upp till samma halt av grobarhet och hårdighet m. m., som det från annat håll erhållna utsädet. Han kanske säger till sig själv och de sina: detta vårt hemodlade korn skola vi begagna i hushållet för att kunna så ut så mycket mera av det bättre utvecklade utsädet, på det vi inom några korta år kunna njuta hela vår skörd av den mera givande kvaliteten.

Av detta lilla resonemang måste jag från denna sidan av Östersjön yrka på, att vid Birkas av samtliga lärare både under och utom lektionerna endast talas rikssvenska, ty att underlåta detta är som att försumma ge lantmannen det bättre utbildade utsäde under den tid han står färdig till det förhoppningsfulla vårarbetet. Tiden för detta är som bekant kort och kräver hans alla krafter för att hinna utföras. Att lärarna samtliga helst böra förstå „aiboländskan“ är helt naturligt, ty för det tekniska överförandet

av vissa gamla eller förklarandet av nya begrepp fordras känedom om båda språken för att kunskapernas tillgodogörande av lärjungarna må bli det bästa. Men så snart denna översättning är gjord, skall ock lärjungen gå helt och fullt under sin skoltid ut på de nya odlingarna och hans blickar fästas vid de vyer av vetande, som där bjudas på alla områden.

Att som rektor S. säger „aibosvenskan“ är „riktig“ är en sanning med moderation, ty om än denna dialekt stämmer mera med svenska språket för några århundraden sedan, så vore det — att vilja söka utarbeta denna dialekt till ett självständigt språk — att likna vid att ej ge fullt av den nya fullmatade kvaliteten av utsädet. I verkligheten bleve härigenom vår frändestam mera isolerad än någonsin, ty rikssvenskan och den event. utvecklade språkdialekten komme att för var dag i sin utveckling allt mer divergera och härmed bleve förståelsen mellan och uti Sverige allt svårare att bibehålla. Det synes mig ock fullständigt strida mot ändamålet med Birkas hela uppkomst och måste därför mötas med allmänt ogillande. Sannolikt skulle t. o. m. det började kulturarbetet därav betydligt hämmas, ja kanske följden bleve än värre.

Att detta organ även öppnar sina spalter för denna dialekt bidrager att försena och försvåra vår frändestams fulla inträngande i och tillgodonjutande av den svenska kulturen. Något experimenterande borde ej alls tillåtas i detta hänseende, ty experimentobjekten äro allt för dyrbara, och här gäller det ej att tillfredsställa några språkforskningens adepter utan här gäller det att utan onödig tidsutdräkt sätta hela svenska estlandsstammen i stånd att tillägna sig svenskt riksspråk. Hade ej ett 200-årigt avbrott kommit emellan, hade i dag som är, nå-

gon större skillnad mellan dessa munarter ej förekommit. Nu gäller det att snarast reparera följderna av detta avbrott och göra samtliga jämbörbiga i svensk utveckling. I Finland, där dels folkstammen varit större, dels det politiska trycket ej så hårt som i Estland, har rikssvenskan kunnat bibehålla sin „marschtakt“ med moderlandets språkliga utveckling — den finlandssvenska stammen till ovärderlig nytta. Må vi därför hoppas, att den „Babyloniska fångenskapen“ för våra kära fränder i Estland ej vidare i kortsynthet utsträcker utan av alla samverkande krafter på allt sätt förkortas, så att estlandssvensk och rikssvensk må med fullt förstående i tal och skrift kunna mötas och helt känna samklang i den praktiga svenska blodets kraftiga yttring i nutidens språk, rikssvenskan.

Stockholm Påsken 1925.

C. A. Wulff.

ETT LITET GENMÅLE.

Ville bara säga några ord angående Nuckösvenskaartiklarna i Kustbon. — Då den första artikeln skrevs, så var först och främst meningen att för våra rikssvenskar lämna ett prov på vår dialekt — Kustbon tycks ju ha rätt många läsare i utlandet — och såsom jag hört, har nämnda artikel mottagits med välvilja och uppväckt munterhet. Detta sporrade mig till att fortsätta; men då under tiden en annan hunnit före mig och min andra epistel av en och annan orsak fick stå över, så hann innehållet bli gammalt och utströks och i stället insattes åtskilligt annat — troligtvis av red. — som insändaren icke tänkt eller velat säga, men av läsaren naturligtvis skrives på hans konto. Sådant borde, enl. min mening, icke förekomma, för undvikande av missförstånd m. m.

Utom dessa två ha även två andra Nuckösvenska art. varit in-

tagna, den ena av „Hanas Jokke“ och den andra av „Strånds“, vilka väckt rätt mycket ont blod i religiösa kretsar, vilka känt sig därav sårade och förnämade. Vad den senare isynnerhet, av „Strånds“, angår, så måste även under-teknad opponera sig däremot, ty så mycket som jag har mig bekant, har „prästan å kästan“ aldrig, eller åtminstone icke på länge åkt tillsammans å samma fordon eller i hörhåll till varandra, än mindre fört sådant samtal som där tillskrives dem, så att hela innehållet är en ren dikt. Prästen talar ingen Nuckösvenska och icke heller är han så sinnad, att han vill gäckas med de uppdikade väntande på domsdagen. — Det har således gått lite för långt med vårt „Nuka-hlapur“ och vore kanske rådligast att vara mera försiktig med införandet av sådant, eller låta det ske mera sällan.

Irjas Joke.

KRING SVENSKBYGDER

REVAL.

HUSET VID KYRKAN ST. MIKAELS- FÖRSAMLINGENS!

Det är alltid en stor glädje, när gamla önskemål gå i uppfyllelse. Huset vid kyrkan, det gamla huset, där kyrkvaktaren bor och som församlingen fått i nåder dela med staden, det huset har nu omsider blivit församlingens egendom. Detta har möjliggjorts dels genom stadsfullmäktiges välvilja vid ärendets behandling, dels genom Gustaf-Adolfsföreningens i Stockholm och enskilda personers frikostighet.

Staden krävde en summa av 1 million mark för att avstå från äganderätten till huset. Och pengarna ha nu hopskrapats på följande sätt.

Församlingen ägde, alltsedan försäljandet av en liten fastighet (klockarehus) för några år sedan 500.000 mark. Från Gustaf-Adolfs-

föreningen i Lund erhöll under-teknad förra året genom kyrkoherde Froste 1000 kr. Samma belopp hade på sin tid överlämnats till prosten Linderstam.

Fattades 300.000 mark jämte en del omkostnader vid själva köpet, skatter m. m., ca 50.000 mark. Nu skänkte Gustaf-Adolfsföreningen i Stockholm 2500 kr. och Direktör Ingman och konsul Gahlnbäck 50.000 mark vardera. Så har hela beloppet täckts.

Församlingskapital . 500.000 mk.
Gustaf-Adolfsförs.

i Lund (1000 kr.)	100.000 „
Gn. prosten Linderstam (1000 kr.)	. 100.000 „
Gustaf-Adolfsförs. i Sthlm. (2500 kr.)	. 250.000 „
Direktör Oskar Ingman	50.000 „
Konsul Erik Gahlnbäck	50.000 „
Summa	1.050.000 mk.

För den storslagna offervilja, som genom enskilda och korporationer på detta sätt kommit församlingen till del, ber jag att å dess och egna vägnar få uttala ett värdsamt och djupt känt tack.

Redovisning för upplupna räntor och valutaöverskott sker i kyrkorådet.

Reval i april 1925.

Erik Petzäll.

ORMSÖ.

Icke mindre än fyra nya föreningar hava insänt sina stadgar till laga registrering: 1) Ormsö allmänna brandförsäkringsförening, 2) Sviby tjuvförening, 3) Nykterhetsföreningen „Framåt“ samt 4) kulturella ungdomsföreningen „Unga Krafter“.

Vad månede varda av dessa barn? Sviby tjuvförening har från trakten av Pernau förvärvat tjuv av rödkulliga rasen. Även Hulloborna fundera starkt på att följa Svibybornas exempel. Bara det vore mera gott om Emk. Men då denna lilla by under loppet av ett halvt år lagt sig till med 15 hästkrafters lokomobil och såg

för över Emk. 100.000, så är lätt förklarligt, att man är ängslig för nya utgifter och dito skuldsättning.

Kärslättborna gå i spetsen med anskaffningen av nya jordbruksredskap. Man köper radsåningsmaskiner, plogar m. m. och det direkt från firmor i Sverige.

Det går ändå framåt — om än sakta. Kanske däremot så mycket säkrare. „Sakta i backarna“ är en gammal och erkänd sanning.

Något mer än ett par veckor varade isförbindelsen med fastlandet. I skrivande stund, den 4 april, färdas man redan med båt till trakten av „Pullapää“. Men det nödvändigaste kunde ändå avhemptas från fastlandet, hö och brödsäd samt ett och annat till öns tre butiker.

Redan den 2 april voro Runöbor här på genomresa till Helsingfors med potatis. Också en sorts vårtecken!

Joel Nyman.

ORMSÖUNGDOMAR
uppmannas i Kustbon N:o 13 d. å. av signaturen Öbo att mera än hittills besöka Birkas folkhögskola. Undertecknad instämmer med insändaren och ber få bifogat, att bara skynda med anmälningarna för nästa läsår, annars

blir det för sent. Ty enl. vad mig bekant. äro redan ett 15-tal elever anmälda för nästa läsår. Halva antalet platser således upptagna! Dessa Ormsöbor som vill vara bland de lyckliga å Birkas nästa år, får i rödaste rappet tillskrivna antingen rektor P. Söderbäck, adr. Birkas, Nuckö eller också muntligen vända sig till undertecknad.

Joel Nyman.

DEN GÅNGNA VECKAN

Inrikes.

I riksdagen antogs lagen angående jordlagens förändring i andra läsningen. Finlands president kommer, enligt vad som meddelas, att göra en visit till Estland den 21 maj.

En händelse, som i början av den gångna veckan mycket omtalats i tidningspressen, är processen i målet mot styrman Sergo, som beskyldes för mord. Rannsakningen och behandlingen räckte i två dagar. Salen var fullsat av mest kvinnlig publik till sista platsen. Den anklagade erkände sig icke skyldig till överlagt mord. Efter vittnesförhöret och försvarstalen dömdes Sergo endast till 8 månaders fängelse, emedan bevis för avsiktligt mord icke funnos. Då Sergo redan hållits

häktad 8 månader, blev han numera fri.

Utlandet.

I Tyskland försiggick den 26 april presidentvalen för andra gången oah valdes f. d. överbefälhavaren Hindenburg med 14 miljoner röster till president. Marx erhöll 13 milloner röster.

I den övriga världen har just icke något väsentligt inträffat. I Bulgarien har det varit oroligheter, och även i Paris, i det att kommunisterna den 23 april haft en sammanstötning med nationalisterna, vilket krävde offer i döda och sårade.

Penningkurser

Revals börs.

28 april 1925

1 dollar	—	372	375
1 pund	—	1781	1796.
100 rentmark	—	8850	8950.
100 Fmk.	—	937	946.
100 sv. kr.	—	10000	10125
1 estkrona	100	—	—
10 guldrub.	—	1825	1940

REVALS TORGPRIS.

Hela svin	per pund	Emk.	43—47
Gädda	”	”	25—35.
Abborre	”	”	15—20.
Strömning	”	”	12—15
Smör	”	”	90—125
Mjök	stop	”	18—20
Grädde	”	”	140—160
Ägg	par	”	12—16
Rägmjöl	pud	”	460—480
Kornmjöl	”	”	400—460
Havre	”	”	230—250
Potatis	tsetw.	”	140—160

Svenska Sockerfabriks A. B., Malmö.

Bitsocker, förpackat i paket om 2 à 2½ kg., finnes till salu hos alla specerihandlare.

BIL-TRANSPORTER

verkställes av

A.-B. SLEIPNER, Stockholm
Riks 2485, Norr 4839

till angränsande statssamhällen, järnvägsstationer, egendomar och handelsaffärer.

Onsdagen den 6 maj 1925, kl. 7 e. m.

anordnas å Riddaregatan 3

TEAFTON

med solosång av

fru Viktoria Nurkse

m. m.

Alla välkomna!